

YHDENVERTAISUUS

VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAÁVUOĐAÁITTARDEADDJI

Ciâlkâlm

1 (10)

19.1.2023

WTDno-2023-19

Tuâjj-jie'lem da tää'ssârvv-välljkâdda

**Ä'sš: HE 274/2022 vp Halltõõzz e'tkõs ee'ttik-kâdda lää'kken sää'mtee'gğest
uvddum lää'jj da reâkkõslää'jj 40 låågg 11 § mu'ttmest**

Ciâlkâlm vuânõs

- Õõutverddsazvuõttvä'lddneĳ ĳeäčĳ, što sää'mtee'gğlää'jj oodummuš lij õhtt kõskksumus lää'jjšiotteemha'ĳĳkõõzzin, kää'tt ålgg vuäžžad valmmsa veâl tän vaalpââ'j poodd.
- Nu't kočĳum "lappiidkritee'r" jaukkummuš vaal-logstõ'kĳe meârkkmõõžž objektiivlaž kritee'rin lij vuâđđtõllum, ij-ga tõt leäkku sue'rddi.
- Õhttsažtâimmam da sagstõõllâmõõlgtõõzz ĳiõlgtõõzz ve'kĳe ooudâs alggmeer sä'mmlai jiõčĳmie'rreemvuõiggâdvuõđ.
- Õõlgtemvuõtt vä'ldded lokku sä'mmlai vuõiggâdvuõđid ĳiõlgat ve'rğğni'kĳi õõlgtemvuõđid da veekk ooudâs ooumažvuõiggâdvuõđi teâuddjummuž.
- Kâ'ddĳiddsid kuõskki šiotõõzz õõlgĳi mu'tted va'stteed sää'mtee'gğ e'tkĳeem maall.
- ĳiõtt'tõõllmõõžžâst åarrai muttâz sää'mtee'gğlâkka viiggĳe ooudâs alggmeer sä'mmlai vuõiggâdvuõđi teâuddjummuž Lää'ddjânmmest miârkteeinalla.

Õõutverddsažvuõttvä'lddneek'kk ciälkâlm

Õõutverddsažvuõttvä'lddneek spä'ssbââšš vueil'tlvažvuõđâst ceä'lkked tuâjj-jie'llem- da tää'ssärvv-välljkâdda halltõõzz e'tkkõõzzâst lää'kken sää'mtee'ğğest uvddum lää'jj mu'ttmest.

Õõutverddsažvuõttvä'lddneek âân e'tkkuum sää'mte'ğğlää'jj oodummuž tää'rkes läu'kken alggmeer sä'mmlai vuõiggâdvuõđi pue'rab teâuddjem diõtt Lää'ddjânnmest. Nu't Euroopp suâvtõõzz (CM/ResCMN(2 020)1) gu Õhttõõvvâm meerkoo'ddi (CCPR/C/FIN/CO/7, E/C.12/FIN/CO/7) ooumažvuõiggâdvuõttuâppmõõžži vuâppâmorgaan liâ Lää'ddjânnam kuõskki siâzztõõzzin tääu'je'ld kaggâm ou'dde taarb alggmeer sä'mmlai jiõččmie'rreemvuõiggâdvuõđ da õõutverddsažvuõđ ooudâsviikkmo'šše. Meeraikõskksaž ooumažvuõiggâdvuõttuâppmõõžži vuâppâmorgaani siâzztõõzz liâ kuõskkâm jeä'rben vaal-logstõ'kke meärkkmo'õžž kritee'rid di alggmeer luõvâs da tiõttu vuâđđõõvvi ouddmiâsttmõõžž ha'ņkkummuž alggmeer kuõskki aa'sšin.

Vä'lddneek keäčč, što smiõttum lää'kke'tkkõs viiggõi ooudâs tai täävtõõzzi teâuddjummuž. Lää'kke'tkkõs raavad alggmeer sä'mmlai jiõččmie'rreemvuõiggâdvuõđ jiijjâs kiõl da kulttuur kuõskki aa'sšin. Lää'jj muttsin va'stteet še ÕM ooumažvuõiggâdvuõttkomitea 2 019 (CCPR/C/124/D/2668/2015 da CCPR/C/124/D/2950/2017) da rooddsuärddmõõžž vuâsttsa komitea 2 022 (CERD/C/106/D/59/2016) u'vddem rä'tkkummšin õu'dde pu'httem ooumažvuõiggâdvuõttneu'rnumšid sää'mtee'ğğ vaal-logstõ'kke meärkkmo'õžž kuõskki aa'sšin.

Vaal-logstõ'kke meärkkmo'õžž kritee'ri muuttâs vuâđđtõllum

Õõutverddsažvuõttvä'lddneek âân vääzn'jen, što lää'jj 3 § pâ'jjkee'rjtõõzz muu'ttet identitetta vii'ttjei "sä'mmlast" va'stteed paragraaff tuõttääššlaž miârktõõzz le'be vuõiggâdvuõđ šõddâd meärkkamnalla vaal-logstõ'kke. Vä'lddneek keäčč, što smiõttum 3 § meâldlaž meä'rtelm vaalvuõiggâdvuõttnei'kkîn õhttad o'nnsteeinalla subjektiivlaž jiõččidentifikaatio õõlgtõõzz objektiivlaž kiõ'le da puõlvvõõvmo'šše vuâđđõõvvi kritee'rid.

Ķiõllkritee'r vualltummuš õõut puõlvvõõgg ääi'jbuž olgglab õhtnâtt meä'rtee'lm Tâ'vvjânnmallaž sää'msuâppmõõžž nu't Ruõccâst gu Taarrâst âânnmõõžžâst âârrai šiõttõõzzivui'm.

Halltõõzz e'tĳĳõõzzâst vaal-logstõ'ĳĳe vâlddmõõžž kritee'rin lij jaukkuum ânn'jõž lää'jj 3 § nu'bb päi'ĳĳ le'be ns. lapplažvuâđđ. Ânn'jõž lää'jjest sä'mmlažvuõđ õhttân objektiivlaž vuâđđan lij še tõt, što ooumaž lij "nâkam oummu kâârmlaç, kââ'tt lij miõrkkum tuõddâr-, meä'cc- le'be kue'llšii'llilappli'žžen mädd-, piidkue'ddem- le'be jiõggĳĳee'rjest." Vâ'lddvue'ss halltõõzz e'tĳĳõõzz kritiikkin kuâskk lapplažvuâđ jaukkummuž. Juha Joona čârrneeĳ juurd sää'mte'ĳĳlää'jj muttâz valmštõõlli tâimmkââ'dd smiõtlđõ'ĳĳe lij kõskksaž lapplažvuâđ seilltummuž peâlšteei peä'lvâlddmõš, koozz vâ'lddvue'ss halltõõzz e'tĳĳõõzz vuâsttlõ'stti jee'res ciâlkmin õhttan (ĳĳ. Sää'mte'ĳĳlää'jj muttâz valmštõllum tâimmkââ'dd smiõtlđõk; Õ'hteĳeâssmõš ciâlkâlm-maacctõõzzâst, VN/5875/2019-OM-130). Joona čârrneeĳ jurddjest da lapplažvuâđ jaukkummuž vuâsttlõsttum ciâlkmin liâ e'tĳĳuum nâggtõõzz tõ'st, što kõõčcmõõžžâst âârrai muuttâs sää'mte'ĳĳläkka le'čči sue'rddi. Õõutverddsazvuõttvâ'lddnee'ĳĳ a'rvvõõzz mie'ldd lää'ĳĳmuuttâs ij leäĳku õõutverddsazvuõttlää'jj, Lää'dd vuâđdlää'jj le'be meeraikõskksaž ooumažvuõiggâdvuõttisuâppmõõžžĳi vuâsttsaž, päi jâänab-i muuttâs, kââ'tt lij vuâđđtõllum.

Lää'jj muttâz mâŋŋa õđđ objektiivlaž kritee'rid âlgg suâvted seâmmanalla pukid vaal-logstõ'ĳĳe ĳiçĳlõõ'ttjid. Ođđ kritee'r ij leäĳku vuõĳĳĳest sue'rddi, gu tõt ij vuõiggââ'tt ââ'nned ni koon sää'mjoouk pannvuâkksânji. Juâkksa, kââ'tt teâudd lää'jj meä'rtee'lm, âlgg meârkkad vaal-logstõ'ĳĳe.

Õõutverddsazvuõttlää'jj mie'ldd suârddmõš lij pannvuõigâs, jõs jĳjstes neutraal šiõttõs le'be vue'ĳĳ šiõttad koid-ne oummuid pannvue'ĳĳsõs sâjja ĳiõlĳdum suâ'rddemvuâđ nuâjja krââ'ma, što tääzz kâunn'je vuõiggâ'ttemvuâđ. Lappiĳidkritee'r jaukkummuš vaaikat tõi oummui sâjja, kook jiâ tieu'd ĳiõllkritee'r, leša teâudče lappiĳidkritee'r. Gu ĳiõllkritee'r hâmmsest leät veeide'mmen õõutin puõlvvõõggĳin, muuttâs vaaikat nu't oummuid, ĳeäi

maaddârpuärrsi puärrsin ij ni õhtt leäkku tuõðstemnalla mättjam sää'mkiõl vuõssmõs ķiõllân. Tâi oummui jooukâst vuei'tte lee'd oummu, kook identifia'stte jiijjâs sä'mmli'žžen. Vaal-logstõ'ķķe meärkkmõõžž objektiivlaž kritee'ren maaddârpuärraz piidmeärkkmõš ij kuuitâg leäkku vuâdđtõllum.

Halltõõzz e'tķķõõzzâst tuõðât, što kõõččmõõžžâst âarraai historiaal'laž rekistermeärkkmõš vii'ttai jie'llemvuäkkâ ij-ga leäkku staan rekisteera miõrkkum oummu sä'mmlažvuõðâst. Čârneei miõlljurddi ķee'rjtam Juha Joona lij tu'tķķummšin ķiõtt'tõõllâm lappipiid mähssam laa'ddid. Näggtõske'rjest Juha Joona ķee'rjat nääi't: "Ee'jj 1 684 Ylitornio manttaal-logstõk âänn se'st tee'kst, ko'st tuõðât, što mätam täällpää'rn, ķeäin lij leämmaž dommvuu'dest jõnn piid, liä luõppâm põõrtin ja serddam pääjas, tä'l sij liä piässâm pukin piidin. See'st liä peäld, ķee'dd/poožn, kue'llčää'žž, skoott da sij tue'jee kaaup lapplaiuvi'm. Sij kuuitâg mä'hsse piid tä'lķ õõut taaler, mä'te lappla, hä't jiä leäkku ni mäkam vue'jjin lappla, jiä ni ââlda lapplaid. (Joona, 2019 *Ää'jjmoštsaž vuõiggâdvoõtt*, s. 26) Joona näggtõske'rjj âänn se'st še jee'res ouddmiârkid lappli'žžen miõrkkum lää'ddoummuin, leša son ij ķiõtt'tõõl tän vaiggâdvoõd ni voo'ps čârneei miõlljurddjest.

Lä'ddlai lappipiid maau'sji vaiggâdvoõtt nobstâäv vuõigâsvue'jjest. Äâ'lmõs vaaldâšmvuõiggâž 2015 u'vddem ee'ķķ-ķe'rjtu'mmstõõggâst "õbbtu'mmjõõzz" vuâðald lij läittai puõlvvõõvmmõš lappipiid mahssjen 1700-läägg pie'llrää'jest miõrkkum oummust. Kõõččmõõžžâst âarraai oumaž lij sooggteâðai mie'ldd Ķee'mmjääu'r vuõssmõs lää'dd oðđjalstee'jen õnnum Paavo Halonen pää'rn-pää'rn-pää'rn-pä'rnn. Halonen kâärmlai pie'llkuei'min liä samai occanj teäð, leša ij ni mii vii'tte tõõzz, što ni õhtt see'st le'čči leämmaž sä'mmlaž. Tâi teäðaiuvi'm vaaikat samai tuõðnalšmen, što äâ'lmõs vaaldâšmvuõigâs lij mie'rrääm oummu lâä'zztemnalla sää'mtee'ğğ vaal-logstõ'ķķe vuäzzas vuâdđõõlee'l suu lappipiid mähssam lää'dd maaddârpuärrsa.

Čârneei miõlljurddje'stes Juha Joona argumentõ'sti še puõ'tti anekdoott veäkkâ. "Leeigtum ouddmiârk mie'ldd he'lsneķ baņkkšurr, ķeä'st lij tä'lķ õhtt ju'n 1800-lääggâst jeällam maaddârä'jj, kää'tt lij ee'jj 1962 mainstättmõõžžâst

i'lmmtum mättjem sää'mkiöl vuössmös kiöllân, vuäitt lee'd miörkkum sää'mtee'gğ vaal-logstõ'kke. Nu't še suu puk kårmlaaçâs. Nuu'bb beä'lnn nåkam Suõvvkuõškâst jålsteei puáz3ooumaž, kåå'tt åånn jiiijâs sä'mmli'žžen da puõlvvââvv puki neellj maaddârpuärraz pääi'k vuu'd alggveärlaž sä'mmlain, ij piâzz vaal-logstõ'kke. Anekdoott 'he'lsneķ baņkkšuurallšem oummu liâ mäāņķerddsânji jäänab lappipiid mähssam kårmlai jooukâst aainâs, jõs kõõççmõõžžâst åårrai kritee'r vuältet Joonâ e'tkķeemnaa'lin aivv 1600-låågg piidkii'rji räjjâ.

Laplažvuâđ jaukkummuž kuõskki kritiikk vuâđđââvv šuu'reld meä'rin vuäinnmõõžžid da huõlid sä'mmlai dommvuu'd mäddvuõiggâdvuõđin. Historiaal'laž rekistee'rin vueil'tte vueil'tlvânji lee'd pue'ttiäâi'jest vaaiktõõzz mäâdd vuä'mstummša da åånnmõ'sše õhttneeī kõõççmõõžžin, leša sää'mte'gğ vaal-logstõkmeärkkmõõžžin jiâ leäkku õhttvuõđ åånn'jõž le'be puõ'tti kõõççmõõžžid oummu mäddvuä'mstummšest le'be åånnmõõžžâst. Viõggâst åårrai lää'jj 23 b § jeät halltõõzz e'tkķõõzz mie'ldd muu'tt. Tõt paragraff ķeåldd vaal-logstõkteâđai åånnmõõžž jee'res gu sää'mte'gğ vaali tååimtem diõtt. Tå'lk çårstõkkân lij statisti'kke da tu'tkķummša õhttneeī åånnmõš.

Sää'mtee'gğ vaalšet tieu'dded ķiõ'lle da kulttuu're õhttneeī jiõççmie'rreemvuõiggâdvuõđ. Tån diõtt lij kõskksaž, što vaal-logstõõggâst åårrai oummuin lij ķiiddõs õhttvuõtt sää'mkiõlid da sää'mkulttuu're. Maaddârpuärraz historiaal'laž rekistermeärkkmõš ij leäkku staan tån õhttvuõđâst. Tån diõtt vä'lddneķ åånn lää'jj 3 § pääi'k jaukkummuž vuâđđtõllum.

Vaal-logstõ'kke oo33õõttmõš da lää'kkstaan

Vaal-logstõkmeärkkmõõžž objektiivlaž kritee'ri muttâz låå'ssen vaal-logstõ'kke meärkkmõõžž ķiõtt'tõõllmõš še mottai. Vaal-lu'vddkåå'dd šuureet. Õõutverddsazvuõttvä'lddneķ åånn vääžn'jen e'tkķuum muttâz, koin ainsmâå'ttet vooudlaž ee'ttkå'sttemvuõđ låå'ssen še jee'res sää'mkiõli ee'ttkåsttmõš vaal-lu'vddkåå'ddest. Ođđ mu'ttemoocçâmlu'vddkåå'dd jeärtâåll mu'ttemoocçmõõžž sää'mtee'gğ poliittlaž orgaanin. Åå'lmõs vaaldåšmvuõigås seill mâåimõs

läittamtää'ssen jäänab rajjuum taimmvaa'ldin. Ää'lmös vaaldäšmvuõigäs vuäitt kiõtt'tõõlläd läittmõõžžid, jõs läittamlää'ppooccmõõžžâst lij e'tkkuum vuâđđtõllum näggtõs mu'ttemooccâmlu'vddkää'dd tu'mmstõõgg vuâđđõõvmmõõžžâst suärddmõ'sše le'be čiõlgg lää'jjvuâsttsažvuõ'tte. Täin muttsin tieu'det vuázzas ÕM ooumažvuõiggâdvuõttkomitea da rooddsuä'rddemkomitea rä'tkkummšid e'tkkeem ää'lmös vaaldäšmvuõiggâz "obbtu'mmjõ'sse" vuâđđõõvvi rä'tkkummšid. Õõutverddsazvuõttvä'lddnee'kk vuäinmõõžž mie'ldd läittamvuei'tlvažvuõtt mu'ttemooccâmlu'vddkää'dd rä'tkkummšin ää'lmös vaaldäšmvuõiggasa lij vuâđđtõllum. Gu ää'lmös vaaldäšmvuõiggâz taimmvä'ldd lij rajjuum suärddmõ'sše da čiõlgg lää'jjvuâsttsažvuõ'tte, ij vaal-logstõõgg kuõskki tu'mmstõõggi sätmmõõžž suudištâm ärvvtõõllâmnalla vuei't vä'lddnee'kk vuäinmõõžž mie'ldd ää'nned algmeer sä'mmlai jiõččmie'rreemvuõiggâdvuõđ vuâđaitaa le'be määznte'mes naa'lin rajjtee'jen.

Õhttsažtáimmam- da sagstõõllâmõõlgtõõzz čiõlgtõõzz ve'kke oudâs algmeer jiõččmie'rreemvuõiggâdvuõđ.

Õõutverddsazvuõttvä'lddnee'kk vuäinmõõžž mie'ldd lij vääžnai, što sä'mmlai jiõččvaaldäšmvuâđđjurddi meâldlânji ve'rggnii'kki da jee'res õõlmâs vaaldäšmtuâj hâiddai sagstõõllâm- da õhttsažtáimmamõõlgtõõzz čiõlgtet (halltõõzz e'tkõõžž 9 § da 9 b §). Smiõttum maallâst raavasm nk. FPIC-vuâđđjuurd, kää'tt miârkat što algmeerast älgg vuäžžad tiõttu vuâđđõõvvi ouddmiâsttmõš ("free, prior and informed consent") aa'sšin, kook vaaike algmeer, tän vee'jjest sä'mmlai, vuõiggâdvuõđid. Läkka lââ'zztet odd 9 b § mõõntõõllmõõžžâst õhttsažtáimm'mõõžžâst da sagstõõllmõõžžin. Paragraaff mall va'sttad vuõiggâdvuõttministeria sää'mtii'ggin õhttsažtuâjast rajjum sagstõõllâmõõlgtõõzz kuõskki moštaz siiskõõzz. Mõõntõõllâmvuä'pstõõzz pohhtmõš lää'jj tässa lij vuâđđtõllum, gu ve'rggnee'kk da jee'res õõlmâs vaaldäšmtuâj hâiddam tuâjla liâ vuäžžam läittmõõžžid ää'lmös läägglažvuõttvuâppjin jeä'rbi mie'ldd sagstõõllmõõžžä vuõiggäiggsažvuõđâst (OKV/12/21/2016 ja OKV/8/50/2019).

Õhttsažtáimmam- da sagstõõllâmõõlgtõõzzâst luõvât çougg rajjõõzzâst sä'mmlai dommvoudda. Ouddmiârkkân mäddâânnmõõžž beä'lnn õhttsažtáimm'mõš da sagstõõllâmõõlgtõõzz sizz kuulçi juátkast še tõk ha'ŋkõõzz, koid çõõđtet dommvuu'd åålgbeä'lnn, leša kooi vaaiktõõzz vuälla dommvoudda. Sagstõõllâm- da õhttsažtáimmamõõlgtõs kuâskk še jeä'rben sä'mmlai ķiõ'lle le'be kulttuu're le'be sij sâjja le'be vuõiggâdvuõđeez algmeeran vaaikteei tååmaid, hâ't-i tõin ij le'ççi vuõigg mäddtiõđlaž õhttnem dommvoudda. Ouddmiârkkân sää'mķiõli mätt'tõs dommvuu'd åålgbeä'lnn le'ççi še sagstõõllâm- da õhttsažtáimmamõõlgtõõzz se'st, hâ't-i tõt meä'rtelm tää'zzest kuâskk dommvuu'd åålgbeällsaid vuu'did. Samai dommvoudda rää'jtem sagstõõllâmõõlgtõõzz äävummuš še jee'res jeä'rben ķiõ'lle da kulttuu're õhttneei tååmaid lij vuâđtõllum, lokku vää'lee'l dommvuu'd åålgbeä'lnn jälsteei sä'mmlai, jeä'rben sää'mpäärnai da nuõri, eža meä'r.

9 a § Vuõiggâdvuõđi lokku välldmõš da rããšseemķiõld

Odđ sä'mmlai vuõiggâdvuõđi lokku välldmõõžž kuõskki paragraaff çiõlgat vuâđdlää'jj 22 § meâldlaž ve'rğgnekõõlgtõõzzi siiskõõzz kõskkvuõđâst algmeer sä'mmlai vuõiggâdvuõđid. Seâmma kõõççmõõžžâst åårrai odđ šiõttõs tuârjjad õõutverddsazvuõttlää'jj 5 § meâldlaž ve'rğgnii'ķķi õõlgtemvuõđ ooudâs viikkâd õõutverddsazvuõđ teauddjummuž. Õõutverddsazvuõttvä'lddneķ âânn e'tķķuum šiõttõõzz ka'nntemnalše'mmen. Määŋgain, jeä'rben mäddâânnmõõšše õhttneei laa'jjin liâ ju'n meä'rtõllum jee'resnalšem ķiõlddi tååim, kook rããžžee sä'mmlai vueil'tlvažvuõđid tuõ'll'jed da viikkâd ooudâs ķiõlâs da kulttuurâs. Takai õõlgtemvuõtt sä'mmlai vuõiggâdvuõđi lokku välldmõšše lij vuâđtõllum sii'sķeed sää'mte'ğğläkka. Jee'res lää'jjsiõttummuša vueil'tet še juátkast ķee'rjeed šiõtlmid vuõiggâdvuõđi lokku välldmõõžžâst da rããšseemķiõlddjest ainâs, jõs kõõççmõõžžâst åårrai lää'jjsiõttummuž suõ'rjest lij tarbb sää'mte'ğğläkka ķee'rjuum kuu'ķķben vuällai õõlgtemvuõđid sä'mmlai vuõiggâdvuõđi lokku välldmõõžžâst.

Vuõiggâdvuõđi lokku välldmõš da kulttuur da ķiõl tuõ'll'jem õõlgtõõzzi rããšseemķiõld õõlgtte ve'rğgnii'ķķin da jee'res õõlmâs vaaldãšmtuâj hãiddjin silttummuž tãi vuõiggâdvuõđi ärvvtõõllmõõžžâst verdee'l jee'res

vuõiggâdvuõðid da õhttsažkåaddlaž taarbid. Õõutverddsazvuõttvä'lddneķ âân vääzn'jen, što lää'jj viõ'ķķepuättmõõžž mânja ve'rgǵnii'ķķid da jee'res vaaldâšmtuâj hâiddai tuâjjlaid riâžžât škooultõõzzid da raajât ra'vvjõõzzid sâ'mmlai vuõiggâdvuõði lokku välldmõõžžâst da rââšseemķiõlddjest, di vaikktõõzzi ärvvtõõllmõõžžâst. Jee'res toi'mmjee'ji rajjsid da aa'sši valmštõõllâmprosee'ssid â'lǵge tuejjeed taarbšum muttâz ainsmâ'tted, što sâ'mmlai vuõiggâdvuõð vää'ldet lokku juõ'ķķ tu'mmstõktuâjast, ko'st lij vaaiktõs sää'mķiõlid da kulttuu're le'be muðoi alggmeer vuõiggâdvuõðid da sâjja.

Sää'mtee'ǵǵ vaali tååimtummuš

Halltõõzz e'tķķõ'sse da ânn'jõž viõggâst åarrai sää'mte'ǵǵlækka liâ e'tķķuum suâ'rddemnäggtoõzz nu't kočcum kâ'ddķiddsid kuõskee'l. Sää'mte'ǵǵlää'jj 38 § mie'ldd sää'mtee'ǵǵ vuâzzli'žžen puâ'tte vaalšum 21 jäänmõsân jiõnid vuâžžam ee'ttķee'j, õõlgtee'l, što sij jooukâst liâ uu'ccmõsân koumm ee'ttķee'j juõ'ķķ sâ'mmlai dommvuu'd kåâ'dd ool. Jõs ko'st-ne täin koo'ddin jiâ leäkku tän jooukâst koumm ee'ttķee'j, puâ'tte tän kåâ'ddest åarrai ee'ttķee'jin vaalšum jäänmõsân jiõnid vuâžžam koumm ee'ttķee'j. Tån lij ķiõččum suâ'rddem nuõrttsä'mmlaid da aanarsä'mmlaid, gu Aanrest lij seamma kooum päâi'ķ ķiiddâs gu jee'res koo'ddin, hâ't-i Aanrest liâ koumm ķiõlljoouk da jiõnnvuõiggâdvuõttnee'ķķ jiânnai jee'res dommvuu'd koo'ddid jäänab.

Kå'ddķiiddâspaai'ķin ainsmââ'ttet sää'mtee'ǵǵ vooudlaž ee'ttkâ'sttemvuõð. Änn'jõž ķiiddâsriâžldõk lij vuâðdlää'ķķvälljkåâ'dd lækka e'tķķeem kuõskee'l jiõččvaaldâšm samai dommvuu'dest. Kå'ddķiiddâspaai'ķid tieu'det vuõššân jäänmõsân jiõnid vuâžžam oummuin. Tån diõtt ķiiddâspaai'ķid puâ'tte vuõss-sââ'jest oummu, kook le'čče vaalšum jiõnnmeä'r vuâðald ķiddâztaa. Pukin mââimõs vaalin kå'ddķiddsest lij leämmaž vaaiktõs tâ'lķ nu't, što Suâ'djlest liâ vaalšum oummu, kook jiâ le'čči šõddâm vaalšum tâ'lķ jiõnnmeä'r veäkkä.

Gu kå'ddķiddsin älgg priimmâd täävtõs vooudlaž ee'ttkâ'sttemvuõð raavee'jen ij-ga tõt ķiiddâsriâžldõõgg teâuddjemnäâ'l diõtt vaaikât määžnte'mes naa'lin vaalpuâðõ'sse, ij ânn'jõž ķiiddâsriâžldõõgg vuei't ââ'nned suâ'rddjen. Tåt ij

luâđlânji miârkât tön, što ij-gu kââ'tt-ne jee'res riâžldök le'čči seämmanalla vuei'tlvaž. Ķiddsi jaukkumuš obbnēs le'be ĳiddsi teâddumuš verddee'l kââ'dd jiõnnvuõiggâdvuõttnei'ĳĳi meârri le'čče še õõutverddsazvuõđ ĳiõččâmvue'jjest vuei'tlvaž rä'tĳkummsi se'st. Õõutverddsazvuõttvä'lddnee'ĳĳ vuâinnmõõžž mie'ldd kâ'ddĳiddsid kuõskki kõõččmõš kooll alggmeer jiõččmie'rreemvuõiggâdvuõđ voudda, ij-ga ânn'jõž riâžldök, teâdduum ĳiddâž le'be ĳiddsi jaukkumuš leäĳku ristreeidast õõutverddsazvuõđ kuõskki šiõttõõllmõõžžin.

Sää'mtee'ĳĳ e'tĳĳee sâbbre'stes 29.11.2022 ĳiiddâsriâžldõõgg muttâž nu't, što juõ'ĳĳ kââ'ddest vaalse'češ kue'htt vuâzzla da õõut vâärnee'ĳĳ juõ'ĳĳ dommvuu'd kââ'ddest. Lââ'ssen looppin 13 vuâzzlast vitt õõlgci lee'd dommvuu'dest. Â'lnn e'tĳĳuum vuâđald õõutverddsazvuõttvä'lddnek ĳeäčč, što sää'mtee'ĳĳ e'tĳĳeem odđ nää'll čõõđ viikkâd ĳiiddâsriâžldõõgg ij leäĳku sue'rddi da tön ââreen ravvsânji ka'nntum sää'mtee'ĳĳgest, fe'rttje'či lää'ĳĳe'tĳĳõõžž teevvad täin vue'zzin va'stteed sää'mtee'ĳĳ e'tĳĳeem maall.

Halltõõžž e'tĳĳõõžžâst jiõnstemvuõiggâdvuõttnei'ĳĳi vuei'tlvažvuõđ jiõnsted sää'mtee'ĳĳ vaalin ĳiõččlet hiâlpted jeä'rbi mie'ldd kuu'ĳĳee'l vaaltâaimtõõžž kuõi'tin neä'ttlin, raajjâd vaalpeei'v jiõnstummuž põõššjen, vuei'tlvââ'stee'l määngaid jiõnstempai'ĳĳid per kâ'dd di soljvââ'ttee'l da hiâlptee'l naa'lid jiõnsted määngain jee'res naa'lin. Tâk oõdummuž ooudâs ve'ĳĳe sä'mmlai õõutverddsazvuõđ da alggmeer jiõččmie'rreemvuõiggâdvuõđ teâuddjummuž.

Looppâst

Õõutverddsazvuõttvä'lddnek ĳeäčč, što sää'mte'ĳĳlää'jj oõdummuš lij õhtt kõskksumus lää'jjšiõtteemha'ĳĳõõžžin, koon âlgg vuâžžad valmmša veâl tän vaalpâaj poodd. Sää'mte'ĳĳ lij sâbbre'stes ouddam raavâs tuârj ââ'n ĳiõtt'tõõllmõõžžâst âârrii halltõõžž e'tĳĳõ'sse smiõttee'l tõõžž tâ'lĳ õõut vaali kâ'ddĳiddsid kuõskki muttâž. ĳiõtt'tõõllmõõžžâst âârrii muttâž sää'mte'ĳĳläkka õõude'če miârkteenalla alggmeer sä'mmlai vuõiggâdvuõđi teâuddjummuž Lää'ddjânnmest.

Õõutverddsazvuõttvä'ldneķ

Kristina Stenman

Pä'jjtä'rksteei

Matti Jutila